

Наш Лемко

РІК III.

Ч. 22 (70)

Львів, 15-го листопада 1936.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморівича 2. Тел. 257-87.
NASZ LEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA 2.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Одразу після уяви.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 год. Перічно 150 год., Чвертьрічно 1 год
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ав. год або рівноартіст.

У садочку дівтора гуляє...

Дитячий Садок у Долині Согородів, від 5. VII. до 30. VIII. 1935. Провідниця: п. Анна Сіріана.

Дитячий Садок у Новосілянках, від 12. VII. до 19. VIII. 1936. Провідниця: п. Ольга Бандушак.

В боротьбі за право до життя.

По тамтому боці зеленої смужки.

Привітання, це найбільше на захід висушена частина української землі. Заселена вона переважно налівоземельними, неземельними українцями-лемками. В них знаходимо ще багато суто українські своєрідності. Адміністративно ця частина цилковито віддалена від Підкарпатської України й належить до землі Словаччини. Цю сепарацію перелеса чесько-словацька влада без угоди місцевого населення, подібно, якто віддалено галицьку Лемківщину від її материка. Цим чином закарпатські українці лемки опинилися в незвідному положенні. Бо ціла місцева адміністрація знаходиться в словацьких руках. А словаки, одно з найменших словянських племен, визначаються напастивним шовінізмом, і від оглядом національної терпимости між не можна їх порівнювати з чехами. Словацькі зазіхання на шкільництво й церковне життя за-

карпатських українців тягнуться безупинно майже від самого перелору в 1918 році.

Але загартовані та щиро привчені до своєї віри й народности українці-лемки не подаються словам. Навпаки, вони вже й відбивають собі перед тим втрачені національні позиції. Багато лемківських округ, де дотепер були адебільшого словацькі школи, вело боротьбу за навчання в рідній мові й в минулому році чесько-словацька влада перемінна 56 аславацьованих шкіл на українські.

Цей шкільний рік привніс для Привітання успішний вислід боротьби за власну гімназію. В брак давнась дуже відчувати. Проте краєва словацька влада не хотіла заснувати ані державної гімназії, ані не давала дозволу на приватну. Щобно правляе міністерство шкільництва дозволило відкрити приватну греко-католицьку гімназію в

Привітні, що повстала заходами самого громадянства.

Привітниця має велике арозуміння для власного українського шкільництва. Недавно на засіданні комітету вибраних представників громадянства в провіді а Епископом П. Гойдичем, голова привітської філії „Присвіта“ о. канонік Дралай сказав:

— Як наші брати в Галичині можуть удержати власними силами стільки шкіл, чому ж і ми не могли б піти їх слідями!

У новітніх часах зачиняють акарпатські українці-лемки також політично самостійно організуватися та визволяються від впливів словацьких партій. Отже й в тому напрямі могао б усе йти як слід, якщоб не алочасне старе „рутенство“. А то вперта й непродуктивна орієнтація на фантастичну „русність“, що покутує ще в кругах тамошньої інтелігенції, спричиняє зайвий хаос і породить, аупинно національне відродження Привітщини.

Голос нашого села.

Економічна біда, що розпосілася над Лемківщиною, всім дуже добре відома. Знали також прагнень, які викликала ця нужда. Ми ще не забули, як повінь в 1934 році забрала цілий наш дорібок, відтак у 1935 році град винищив дощенту наші засівки, знову ж цього року припізнені жовня й велика слота, погубивши з часисними приморозками, позбавила нас останньої надії на який такий прожиток, у часі довгої лютої зими в наших Карпатах. Ми вже змалку так звикли до цих наших гараздів, що ворожимо себе від голодної смерті бандуничкою й вісом та нам здається, що немає для нас кращого прожитку.

Тяжкий фізичний голод, голод тіла, але без порівняння сто разів тяжчий голод душі. А цей голод домагається корму, і то так настирливо, що з розпуки повинен би вийти чоловік на найбільшу гору та кричати на цілий світ: рятуйте, рятуйте!

Щоб чули українські серця, як їх брат загиняє без української хлибки.

Наші рідні читальні „Прогресив“ позакривай, бо так хотілося рик-

ням „батьошкам“ Дуркотам, Вахизиням, Хилікам, та „опікунам“ Колдарам, Бенцлаюкам, Барням, щоб інші села погочували московсько-більшевницька терпява, щоб наш селеньник жив без освіти, бо тоді його легше дупити, дерти з нього шкуру, забирати йому сікарки, подавати його до суду та розживати контом національної невідомости.

Згідно з задушенням бажаннями цих агентів московсько-більшевницької темноти, що недівно палили пр. у Дошні школі деклярації за навчанням української мови в школі, ширити та вискакали шпану і відступство від греко-католицької Церкви, нанесли прабовище населення Лемківщини сибірською еміграцією, забрали українських учителів з Лемківщини, тероризують українських священників та вводить страшну анархію й безголов'я в кожній ділянці суспільно-національного життя в українських західних окрайнах — ця дика зайсько-московська лютя хоч-е ще дальше ломати здорову молодь Лемківщини та затрокувати її більшевницькою заразою.

Кожний такий, що сьогодні

розяртне народній болик, вискаликую фермент у селі, уводить баламутиво в культурно-економічне життя виснаженої Лемківщини — такого ніхто інакше не зове, лиш більшевником-зрадником. Ці московські мамути, що пропали в Сичовій народній майно „Бескаді“, розгрознили в Лиску, Горлицях, Яслі та других місцевках на Лемківщині громадські гроші, продаують сьогодні над оподаткуванням ерекційональних групуток, щоб зискати фонди на видання московсько-більшевницької газети в цілі дальшого розбивання національного життя й національної думки кожного громадянина Лемківщини — ці вовня в людській постаті творить спляку, щоб змести з лиця землі на бажання чужих чинників українській нард у Лемківщині. Таких часів як сьогоднішній, світ не пам'ятає!

Але нас не повинні лякати ці більшевницько-розбійницькі діярми, навкани — вони повинні всім разна-наже відчунити очі, щоб кожний планав це багно московської кирині та вискободив себе з окопит доморослих-московських павуків і гонів. Всенародною організацією, одним народним сильним фронтом — в ім'я свободного національного життя — протиставимося ворожим за-

Дідове оповідання.

Сірою мрякою дихала сумовита осінь; клубилася по полях, залігала шляхи, непроглядною занавісю заслонювала гори, ліси, яртки.

Тихо кругом, як у могилі, лише на польовській Кичері чути що-чинили тоненькі голоси дзвінків, або глухе калатання бляшаних тиркавок, з камінчиками в середині. Там між корчами зеленого ялівцю скубали вітці жмукти приявлю, покосилої трави. На самім вершкуні гори тринадцятилітній хлопчик Микола Годкович та його сивенький дідух Василь, оба пасуть овець. Окутані мрякою виглядали вони на високій горі — наче казкові постаті. Василь дрозжачо рукою вказував кудись далеко-далеко... Правой руки в нього не було; він інвалід...

— І тоді був такий день, — мрячний, понурий... — говорив зворушливим голосом Василь. Наша сотня, вже більше тижня лежала в окопах. А були це самі молоді — це самі молоді хлопці, які мов во-

гон, яких однією цілією було; здобути волю, або вмерти.

— Як? То й смерті не викалиси вони, такої страшно, зубатої? — запитав здивовано Микола.

— Ні! Бо вони знали, що краще вмерти, ніж до віку кататися у ворожній ярмі. Воля мавила нас усіх. Ми присягали багнетами і власною кровю боронити рідної землі, любові України. Але, ти слухай.

— Слухаю, діду!

Микола розкрив широко очі, цікаво дивився на діда та слухав-слухав...

А дід тягнув:

Тут мряка й там була мряка. Лише тут є гора, долини, дебри і скелі, а там і — і він замалхнув рукою мов пташка крильцем — всюди рівнина і рівнина, бо то на Поділля було. Ми рішили використати той мрячний день. Тихо вилзли ми з окопів і усталися в сторуку ворога. Але ворог теж не дремля. Видно він був приготований на напад. Як уже ми доходили до його окопів, тоді безчисленні рої куля-

та ручних грават сипулися між наших рядів. Дехто впав, але другі побігли дальше вперед. І ось нараз, серед страшного гуку, я почув у руці нестерпний біль і зараз без тямки повалився до землі. Тоді пропала моя рука, пропала на все...

— А жаль вам її дуже, діду?

— І жаль — і ні. Жаль, коли погляну на порожній рукаві, що теплісться при боці й подумую: Ого, вже ніколи не буде чим розторощити ворожих черепів. То знову нежаль, але вітха і гордість розвярають мої груди, як подумую, що я віддав її за те, щоб волю здобути для рідної землі. Колиб так треба було, то я й другої не показав би. Зрештою, може й вона колись на щось придасться. Не забув цього ніколи!

— Добре, діду, буду тягати!

Горю зачинав повіяти вітерець, розганяв мряку та алегка порушив корчами ялівцю, а хлопцеві здадалося, що вони — ці корчі до нього тихо шелотіли.

П. Поперелний.

тім! У збірній організації по всіх селах і закутках нашої української Лемківщини — криється безмежна сила, потужний народний капітал, що його слід кваліфікувати у формі здорової енергії та зриву збудити

до життя — визволити, впорядкувати та виступити до посадової, але безпощадної борні з національними пасожитами. Даймо доказ іншої готовості до великих чинів.

ско-московського відгризача українських духовників на Лемківщині. Видерто йому лише — і то проти волю й опінії цього, українського загалу — деканський уряд, а укороновано ним „достойною, русською главу“ в Оншоді, доки не шплекається й не вигодується в Кракові якийсь ще лучший „русский“ шкуророзум для українських духовників і вірних на Лемківщині. Одиначе, як кажуть люди, котрі жось про себе люблять звати й говорити, хорватія ця відбулася безпрямно й незгідально, бо не було на неї дозвола Апостольської Нушіатури у Варшаві. Але шож, коли „русским“ усьо вільно, тай годі!.. В Божі однак надія, що колись приїде Апостольська Вінітація приглянутися тим „русским“ безпорядкам у „дхарно“...

З хвилею, коли через далековидні, хоч темні, „русські“ окуляри спостережено, що ті проукраїнські операції не вдаються, (бо як же козача натура українського Лемка піддалась би собачим лабентам Аянта-москал?!...), тоді незарішаний спец від „дісарського прорая“ (секція цезаря) на українських священниках зачав безпощадно переводити свою заводую хірургію на інших душпастирях української Римаїщини. Цілий ряд місцевостей цілої цієї околиці доєднало на собі „русских“ прорізів від операційного ножа цього хірурга для мимовільної української „дебагондальності“ в Ап. Администрації. А це: Охрехова, Тарнака, Босько (на ново), Шкляр, Римаївський Завалка. А коли цього було йому ще за мало, тоді розпаняв знову лямба строгих „деканських“ вінітацій — та як на ці самі місцевості, як різном опієна на: Давлюво, Липовець, Волю Нижню й Вишню, Яселко, Суворинцю, Королінк Волозький, Яблонню і т. д. Здалося, що вже земля запідється від „двиґнів“ і різних, конфіденціальних „сочиненій“ о. Никити, цього невечераного мозгу прокураторсько-свідчої, „русської“ помисловості й розуму проти незначдженх „мазеніпцев“ на Лемківщині... Або Читальня „Просвіти“ в Шклярах, кому-то після змісної вінітації й свідства в справі виразу „дропославній“ — зайдуче свеж фактичне закіндування, зг. припніщення, чи не йому?!..

Тільки тих двох, у ягоньке пірні порослах соловейчик, що то на зеленіх соснах під Каменем і Камарово „багальною піліс“ шебечуть, не було й нема кому просидити, висикати і заїнтувати... А тимчасом різні люди різно пла-

Коронний декан Лемківщини.

(Або ковальський міх риманівсько-жовчецької кузні проти Українці на Лемківщині).

Відколи нашу українську Лемківщину узвано за терен найдивачдших „місійних“ можливостей і московсько-русотських експериментів, а в карпатських, гористих лісах, „на устроїно“, „дала“ від українського життя наших Лемків, зачала „діставувати“ риманівсько-жриньцка Администрація, тоді широко й голосно „русська“ слава загонювала також і над Оншодом!). Тут, недалеко від вступного гнізда партійної експозитури „Лемко-Союзу“, осівся чорний, драглиний крук, шоби своїм гострим, закритим дзьобом клевати і дірнати безпощадно й немилосердно здорове, живе тіло українсько-католицького Духовенства, та свати телу кров з українського, національного організму на Лемківщині. Тут, між нашими тихими й спокійними, ошшодіславними, українськими горями зачала вочний опіку і тато риманівського писляти - новородка, що то серед тяжких болів марно й безславно загублює, „русської“ мама, при світлі темної зізди майбріжородівчих інтриг і ширин, приїшло на світ, шоби гмугати й приїдувати спокійній, природній розвиток української національної свідомості, освіти й культури та українського життя на Лемківщині.

А тимчасом недобрі й несприяті, людські язика висповають і кажуть, що „істинно-русській“ ереї Никита — то головний і найтепліший сповнич і оґрівач живецько-„русского“ гнізда, то оживчий дух його праці, то мотор усіх „милостивих“, протиукраїнських проєктів, потягнєв і плівін його людогторів, що те шеф його свідного департаменту проти українських священників, що це генеральний оберпрокуратор „русской Администрації“, що це жінич незріпана слава Оншоду, Коронний „Дьяк“ Лемківщини... Але даймо спокій тим назвам і титултурам!.. Але чулного й повного означення цієї „рус-

коб“, багряно-чорної птиці треба би жити прегобного змістом лексикону „русского“ словаря казьонної, московсько-монгольської піночї, а ми скромні Українці-Лемки його не знаєли й його не знаємо!.. Бо ми, дякувати Богові, не Москалі-русотини, ми до московсько-азійських посянк не належимо, ні не декана Лемківщини...

Лучше б нас, як пригадає собі хоч трохи дещо з тих безсмертних і безковчичих свідств, інтриг, клевет, протоколів і доносів, звернєнн із такою ревністю, розгоном і намащенням проти „мазеніпцев свідств“, що буйміто не дають жити рачкуному уже „русському“ новородку, чи покидає на „устроїно“, та заколочують, — ах ті зухвалці! — марний, „обдониельний“, голубий сов Коронного Декана Лемківщини...

Яні, „рабочі“ подвиги, (бо тайних і скритих ніхто й не силає би), проти українських свідствалец на Лемківщині розпочав цей вочний приятель і тато від свідства й доносів проти свого найближчого сусіда й його родича. Здалося, що вже таки конче внирєво його з парохії... Відтак свій вочний зір й апетит звернув він жарлочно на Босько. Двері українського, приходського дому перед ним тут майже не замкались!.. Кожуть люди, що він прямо хотів залупити всю шкуру зі зненачдженх „мазеніпцев“ в Боську, бо шось як 5, чи 6 свідств з довжєннми, свідчо списаними протоколами перєвн проти нього! Здалося в один час, так у Боську, як і в околиці, що вже впрот земля запідється від тих свідств і доходжень, що їх перепровадити шеф свідного департаменту оншодінясько-живецької кузні „на устроїно“ проти „мазеніпського бунтівництва й ворохобництва“ в Боську. Але жось то „Мазеніпцев“, хоч який мякий, дьява собі досить раду з оншодіняським вовком в ошей шкурі і не позовин себе ні морально зломити, ані пожертв вочним клам „рус-

туть і говорять... А шкода, бо це придалось би, щоби „русская“ слава в тих околицях не пропабулася, не погасла й не прозвнала!...

Або хочби таке! Тоді, прим., як Тилиця знялася й горіла русофільсько-схизматичним вогнем, що його підложив й роздули такі самі „жатолики“, як і він, то — чуєш, Фею, слухай, що сталося! — то він не поспішив тоді цей вогонь вгасити (можливо, добре Українцям так!), лише глумлюю, з кпинями сказав: „В Перемішани не таке суть головачі!“ А тепер, коли голодний аджазючий, сльмій „русский“ курці, тріпаються під кінець й мізерного, нужденного життя, що під й заєреший здобок затрісає зерно, то цей хитрий лис метиться на українських народних працівників і страждальців, доунижуючи їх, та закладаючи їм „неволюність“ для т. зв. адміністрації... Фарисею сльмії! Личеміре!... Ти чуєш, що каже до тебе в Євангелії Христос: „Вийми перш бервено з твого ока, а тоді побачиш, як виняти скалку з ока брата твого!“... А тоді доперва, як це полно з твого власного ока виймеш, будеш вінгувати

ти, наставляти, протоколи списувати, доносити, оскаржувати й свідства проти українських священників та їх родин провадити!... А до цього часу свомай хвіст далеко під себе й мочив, та не слав по „горних сідалниках“, бо ти ще не Ординарій, ані навіть не декан міста закону!... Тобі Никито, радше в подерті плащі й кашкеті на торговицю до Риманова плацця воювати, як українським священникам деканувати.

Зрештою українська суевільність Лемківщини не має що журитися тобою подивом, ані болячи тебе, доби ти, не змач, як горобиного, лодува євномодяєський зіт римонісько-жидівської кузи, дер й кочка... Во як мундася й провала татарою з мотих делья, як мундася московсько-шарські полчища, що в 1914—1915 рр. озмодили мої гори й цілий наш край, так мундася теж й алаз ріжмж, коронич деконі, та вроничий зидод на „цотюно“, а моца з яроніку українсько, а не московсько-імпалітсько, Лемківщина захача чиття, спокійня й доброяж, УКРАЇНСЬКИМ, та мирня й вродичня, провочинця КАТОЛІЦЬКИМ життям!

ДАВЬКО ОНТОДЯК.

Не буде безробіття!

Випускюся на тримісячний ткацький курс, що відбудеться в Бонарівці, коло Стрижева, від дня 1. грудня 1936 р. під провodom ткацького техніка п. Нагініта з Корчини. Крім того в Бонарівці буде окремо основана ткацька кооператива, що буде займатися купом і перерібною праця та волоковим сарбачем, як лен, конопил і вовна.

Оплата за науку місячно 10 zł., харч і приміщення після умови з господарем.

Подання й гроші за 1 місяць, вислати найдалше до 30. листо-

пада п. р. на адресу: Василь Качмарський, Бонарівца п. Стрижукф в Вислоком.

Звертаємо увагу цей безробітний молоді на Лемківщині, щоби користал з нагоди, вчлася ремесля й перебирала промисл у свої руки. В цей спосіб легко розвжжимо питанн безробіття та перенаселення наших сіл, як також одгу з найважчих справ — голоду на землю. Тому кожне село повинно вислати на цей ткацький курс бодай одного здбного та підприничного молодця, щоби у кожному селі були свої ткацькі варстати.

Знову забороняють христ'янське поздоровлення!

Ще добре не прогомонила справа заборони христ'янського поздоровлення в селі Явіркі, коло Нового Торга, а вже довідуюсь, що учителя кажуть шкільним дітям у селі Шванці і Лубків у Свинцівній вквинті, замість дотепершнього христ'янського поздоровлення, при вході зі школи поздоровляються: „Дзень добри пану“ й „До відзеш пану“. Свідомі громадяни

побожують — зрештою цїлком слушно — за своїх дітей, бо вони дуже добре знають, до чого так веде! Цікаві також, чий це розпорядок?

Що ще гірше: в Лубкові учи-телька полька змушує українські шкільні діти молитись по польськи! Чи знає про це шкільний інспектор у Синоці?

(Діло 246).

НОВИНКИ.

Добрий спосіб на „гой“. В кількох містах середньої Польщі польські націоналісти причіпляють купуючим по жидівських крамничках задуу на плащі картки з написом: „Для куди купує у жидів!“

Синаєт як круки. Недавно застріляно в Городку один урядник магістрату. Слідство вивклало, що в часі його урядування в магістратській касі пропало „лем“ 42 тисячі злотих.

Вийшов з тюрми в Новім Санці Іван Думих зі села Потогурти, пов. Бережани, гімназійний абсолюент. Його засудили бути на 5 літ тюрми за те, що по селах воголошував промови й реферати.

Голі дочекатися. Ще в квітні 1935 року уневажнено вибори до волости в селі Шванці, коло Букіньська, у Свинцівці та вибрано нову раду, але виборів вийти годі дочекатися. Досі ще урядув Юрій Кочерчук, що — як то люди кажуть — продав усе за „тютюн і мольку“, щоби лише вдержатися на тім становищі.

Присуд до комуністки. Перед судом присяжних у Рашеві відбулася розправа проти комуністичних діячок Рухлі Грамас і Малці Корвабіт, що були членами місцевого комуністичного комітету. Обі комуністки засуджено на 7 літ в'язниці.

Чим ще слашій Рашів? Вісім смертних присудів виконано в Рашеві від часу незалежності нової польської держави. Є це найбільша скарість смертних присудів, виконаних в одному місці.

Зударився два поїзди. На дпирці в Тичеві, на Закарпаттє, зударився моторний поїзд з вантажним. Три особи згинули на місці, а 23 були ранені, з чого 5 тяжко. Катастрофу спричинив манівер моторівки. Газові випари нафтового мотору ще старого типу заморочили його і він зомлів. Тимчасом поїзд з повною скорістю наїхав на вантажний поїзд і розбився.

Корова вилася. Жандарм, що вивозив через яхесь село у північній Швеції, побачив корову, що йтучи дорогою, заточувалась від плота до плота. Нарешті впаа. Жандарм при допомозі селян підняв корову і завів до обори власника. Тут stwierдили, що власник корови провадив зайвись горальово. Апарати були заінстальовані в обори. Принадок хотів, що алкоголь вилася до

жолоба. Корова чинилась горіакі і вилася. Жандарми арештували власника.

Випадки не ходять по лісі. У члена Ради Кружка Сільського Господаря в Корола. Воробляку, свідомого громадянина Михайла Тюдюка — стався велика шкода. Любого кіби, вартості 250 зол. алюмінію собі таки в стабіль ногу й то так нещасливо, що стався непригожий до дальшої праці. З огляду на часті випадки в годівлі домашніх тварин скарб не засновувати в кожній селі Кружок Сільського Господаря, що він би одночасно т. зв. обезпечення членській відділа та рятунку своїх членів у непередбачених нещастях.

Рабують та ще боють. Недavno у присілку Солотини, коло Крилиці, на Кочовій незвані злодіїв вкрали білий жінці останню корову. Корову найшли аж у Лавовій. — Зноваче в Новій Веси вкрали також якусь невислажену згоді чотири найкращі коні. А в ночі з 23. на 24. м. м. напали розбійники на хату Дмитра Олесевича в Крилявіч, біля Крилиці, побили його, жілку і дитину молотами та зрабували коло 200 ал. і серед темної ночі повіткали. Під замігом грабунку арештовано цигайів, що мали розмовити в жидя гроші, які пропали в Крилявіч.

Покорене богохуство. Коло Струмиліної Камілки прийшов до своєї сестри чоловік, що звався Гладшівський. В розмові знявся він, що не вірять в Бога, казав поскитати „богоман“ зі снів, сміявся, що „хлопи такі дурні, що скидають шапки перед хрестом“ і т. д. Кепкував, що хоч не має Бога в серці, але за те має гроші в кишені, прешті на доказ своєї безбожності сказав, що звальєть хрест. І справді скинув один хрест при дорозі. Та в годину пізніше той безбожник не знати з якої причини застрівся в лісі коло Ясениці. При нім побачили 50 ал. Цей випадок звивляк серед тамошнього населення велике враження. Хрест вже відновлено.

Вивезли до Берези, як шпиг польська преса, вив. Сергія Дурюка, комуністичного діача. Він мав свого часу бути в Совітах, але його там так радо вгнали, що аж вивезли на Урале. По кількох роках своєю роботою в большевицьким раю, утік він назад до Польщі та тут мав провагувати більше видаті ідеї на Лемківщині. Він теж мав написати брошуру п. я. „Лем-

ковина — Сибір“, в якій радив і хати лемківській молоді на Сибір.

Тайну горальню викрили в селі Виноки Мошаниця, Новосаидецького повіту — в одного господаря в пивниці. Від довшого часу виробляв той „фабрикант“ самогою і затривав ним населення, яке хоч які тяжкі часи й біда, але шпиритано та самогою поминає...

Так господаря, аж задвожили село на 5 тисяч. Громадянин села Туринська, коло Команьчі, тішилися, що мають так мудрого земляка, яким себе робив Степан Макуха. Але його мудрість скінчилася аж його відлученням і то так „шадивно“, що громада мусіла платити по три рази податки. На доबाвок у хаті того „громадянина“ вилася молодь села різних штур, пр. як вбивати шибі, робити шкоду в полі, красти та ще де що, про що не годиться писати. До співак „пана“ Макуха належав ще жид Горілік, Андрій Сопілка з Репеді і Дмитро Ващинини. Вони так „ревню“ працювали в селі, що тепер будуть відповідати за свою „ляку“ перед судом. А люди мають нагоду перекопитися, до чого веде алий примір і чим кірнотися.

Паанть історію України. Не думайте, що в большеві, лише в селі Польни, коло Горлиць. Саме ще в 1935 році Антонія Трохановська дістала на св. Николая першу частину історії України, видання „Світла Дитини“. Це не подобалося місцевій учительній Зембовій, яка забрала від дитини книжечку й спалила. Відня ця „пань“ не знає, що такі книжечки перейшли належну цензуру.

Великі політики. По українських селах у Новосаидецькій крутилися різні відосріплі типи, які агітували між селянами, щоб всі господарі зинсувалися до „вітосіської“ організації. Це дурманення й агітка скінчалася тим, що деякі агітатори поважили за решітку і там будуть мати нагоду роздумувати над своєю дурнуватою роботою.

Пі, що пють денатурований спирт. В околицях суді в Перемнілі відбувається сумний процес, якого історія така: Перед кількома місяцями в домі Василя Маньори та Миколи Ваньури зі села Шкля в Яворівщині відбулось весілля. Білі селянин хотіли погостити чимсь гостей і вдали на сніа — денатурований спирт, приправлений ягодами. Гості підали собі добре, потанцювали, а другого дня один з гостей, Михайло Свобода помер

Історія біблійна в образах

сторія 64, біблійних ілюстрацій 56 + титулова ілюстрація. Найкраще повислені шоденні малюнки. — Давно кожній шадильній дитині шо книжечку. Ціна з поштовою пересилкою 25 грошів. Замовляти найкраще по 4 примірники у Видавничій „Кришків“ Перемнілі, вул. Волна 18. Скар. пош. 145.

від затрощення спиртом. Крім того, молоді, гарні хлопці, Андрій Козак і Ілько Мотилів ослідли зовсім від денатурованого спирту. І ось на днях в Перемнілі на судову розправу покликали і тих двох нещасливих парубків, які на весілля бавилися, гуляли, потім пили денатур і — зовсім ослідали на очі. І суддям й обороненім і публіці являлося серце із болю, коли ці два парубки, молоді, здорові, продаливі, згазували про те, як то весілля стало для них початком трагедії.

Контрактують герени під пафту. Недavno гадили якусь два пані з сьвітським нотарем і робили контракт на господарські грунти в селі Крихівська Воля, Семушова, Гаулача й Лодина. Деяким господарям подавали яке задатки по 15 ал. від зюрга. Але ціле контрактювання якось дивно вгладде, тому добре булоб наперед провідити, яка фірма має намір вертити за роково та шобішо тоді приступати до угоди.

Продавав місця до раю, або оскільки то ще жинє невідомих людей. В Кишенилі арештували православного черця Антоша, що використовував темноту селян і продавав їм „місця в раю“. Він працював навіть плян раю і продавна місця відповідно до їх „жюкоти“ по нім від 2 до 10 тисяч левів (румунські гроші). Жертвою опухачів стало багато нещасників в Барабді.

Листопад — місяць українських інвалідів. Не сьмімо забути наших українських інвалідів! Ходіть а листопадкових днях жертвуйте на допомогу українським інвалідам. Збірки пересилайте на адресу: Українське Товариство Допомоги Інвалідам, Львів, вул. Потоцького ч. 48.

Вне й в Канаді бють жидів. В східній Канаді в місті Монреалі канадійські французи вже два рази поитогоували віка в тамошніх жидівських крамничках. З того поліція арештувала аж 500 осіб вгладде, що там протжидівські габурди були дуже великі.

Старі шляхи нового апостольського адміністратора Лемківщини.

Найбільший клопіт о. др. Я. Медвецького: перенести осідок курії з Римонова до Синока. — Московська дурійка триває далі.

Апостольський адміністратор Лемківщини, о. др. Яків Медвецький розіслав підписаним своїм священником до підпису дві рівнозначні петиції, щоби перенести осідок адміністрації з Римонова-Жинці до Синока, — а то: одку в латинській мові до Апост. Нунціятури у Варшаві, та другу в польській мові до міністерства віросповідань і освіти у Варшаві. У петиціях тих кажеється, що комунікаційний зв'язок кліру і вірних Лемківщини з Апост. Адміністрацією є утруднений, тому, що осідок Ап. адміністратора в Римонові-Жинці, положений серед лісів, у горах, є віддалений від завантаж на 9 км, ліхоті возової дороги, яку осібно та злісно через сніжні заспи неможливо переребути. Крім того, як підчеркується у петиціях, у Римонові-Жинці нема готелів і ресторанів.

Як ті петиції покладатимуть компетенції нерковій й світській чинникам у Варшаві, та чи і скільки прокатоване перенесення осідку апост. адміністрації з Римонова-Жинці до Синока булаб доцільне й пожиткове, — у подвійній розгляд цієї справи тепер не входить. Це арештовано для т. зв. ап. адміністрації, яка на підставі заключеної в 1934 р. та обов'язкової на час 10 літ конвенції має існувати лише до 1944 року (хвіба, що ніколи з конвенцією не вповиється її після того часу — тоді вона автоматично на такий сам період буде продовжена), — лише річ дургордній ваги. Бо першорядна річ для ап. адміністрації це — на нашу думку — здоровий реалізм, справедливості та жертвенна праця її керівників і її політичного апарату.

Апост. адміністрація мусить в управі Лемківщиною твердо стати на реальному ґрунті, а саме мусить прислати й рескриптувати факт, що Лемківщина була, є і буде та мусить бути українська. Українська національна стихія на Лемківщині є вже тепер непереможна. Наші українські лемки вже тепер добре знає, розуміє і відчуває, що він не москаль, він поляк, чи член якогонебудь іншого народу, а українець, що його серце бється для української справи.

а не для Москви. Тому усяке стучне не гальмування завіраючого московофільства на Лемківщині вважаємо не тільки за безжиддя й недоцільне, але і для самої апост. адміністрації та для добра катола. Церква на Лемківщині за безпечне й належачино шкідливе. Бо таке стучне підтримування апост. адміністрацією московофільства на Лемківщині може хвіба тільки викликати протицерковні та протицерковні настрої серед українців Лемківщини, загинючи паліші та менш аріновані елементи до безжиддя й комуністичного табору. Тому такий подвиг риманофільської курії як уведення етимології в листуванні з українсько-католицьким духовенством на Лемківщині вважаємо не тільки промовою айсенного та смішного анхронізму, але просто крайнім неадекватом та образом загалу українського духовенства й українсько-католицьких вірних Лемківщини. Ця новозаведена канцелярійна правозна практика риманофільської курії є новим експериментом, який найбільше лемків до православня, змістить їх від того віддалювати. Або дашим: чому то риманофільська курія досі не оголосила знавого папського листа Митрополита Андрія проти комунізму, що його оголошено в інших наших епархіях, та який стрінувся з загальним признанням католицьких кругів і відбився широким відгомном не тільки у нас, але й далеко поза границями краю?!... Чи може тому, що Лемківщині не загрожує комунізм?! Або чи може в Римонові-Жинці аж такі бідні, що вже не мають за що цього листа видрукувати, або чи така може боротьба ожитих у ньому терміні і згадок про Україну та про український народ?!...

Апост. адміністрація мусить бути також справедлива. Тимчасом зовсім не годиться з поняттям християнської справедливості придумувати в риманофільській курії найбогачіше проекти, якби то винищити й аніквідувати українське духовенство на Лемківщині. Нам відомо,

що ті проекти виготовлює і провадить один з найближчих сусідів і дорадників апост. адміністрації „Летімо-руський диявол“. Яка сльпа на неадекват до українця розпире того „руського“ можновладця ап. адміністрації, видно це з того, що він переводив хвіба аж 5 (п'ять) свідаств проти одного з найбільшійших українських свідченків Лемківщини. Про численні переведені ним свідаства проти інших українських свідченків вже тут не говоримо. А все це робиться виключно на те, щоби такого свідченка-українця зникнути, морально зломити та аніквідувати.

До цієї системи належить обсадувати найкращі парохії на Лемківщині напильником, під душпастерським оглядом малорятини московофільським елементом, підчас коли першорядні душпастерські українські сили на Лемківщині мусить видіти й безжидно покутувати по різних Чорних, Свигжових, Радзихах та інших адептованих московофільським „ларинк“ гірських оселках, а до того ще серед різних шлепків вищукати тієї хвилі, коли то з напильником вихованців із Кракова вони будуть остаточно аніквідувані.

Або: як назвати таку справедливості, як одному з „Летімо-руських“ духовників призначують по 200 зол. місячно (відстоїти з ульскованим фондом парохії) і то нова місячною дотиску, підчас коли на аневальжених „мазепинських ксендзов“ накладують непосильні чиншові тягарі за арешту приходських темпоралів — і то тоді, коли ті адогали і уровні „неблагонадобожки“ не мають навіть часом чим листа оплатити?!...

Отже з цього виходить, що хоч змінялися імена персональня обсада адміністрації, змінялися також дещо і тактика, то проте позиція і надалі та сама система, та сама засаднича протуукраїнська лінія риманофільських правителів на Лемківщині! Або напри. недавно змислю, просто епідемічне перекидування українських священників з місця на місце, — чи не було це моральне зломання й матеріальне знищення неапатених „мазепинцев“, підчас коли „руські“ сили собі преспісно і в багатих та інтрангентних парохіях і в кулах свідчанів з невинних, українських скотальців. А наш український лемко все це добре бачить, пильно прислухується та знаменито розуміє у чому річ!

Прислайте дописи з Ваших сіл.

Український віруючий загаль на Лемківщині ожаждає й домогається також від апост. адміністратора цієї широк та жертвенної праці для добра католик. Церкви та українського народу на Лемківщині і дуже сумно та дивно, що сайтські люди мусять пригадувати апост. адміністраторові його обов'язки супроти Церкви і вірних. Ось напри. греко-католик. вірай-лемки раді би вітати й побачити нового апост. адміністратора, бажали б почути його вітання, послухати його науки, предлажити йому на місто свої домогання, жаль і потреби та оглядати конкретні успіхи його праці й трудів, які він обов'язаний нести. Його-безосередній зв'язок з вірними коначий в часі, коли комуністична пропаганда намагається ослабити й розсадувати наші парохії. Бо де вірним грознити небезпека, там повинен співіти й пастор, а не критися поза стіни деревної „паляти“, або відітати перед ними аж до Синока!.. Тимчасом — на жаль — досі новий ап. адміністратор ніякого безосереднього зв'язку з парохіями не встановив, ніяких парохій ще не вітавав і — як видно з практики — більшу вагу кладе на зайві свої прибічники, ніж на безосередній інформації інтересованих. Людей широк ідеївності, пожертви й праці хоче віруючий загаль Лемківщини бачити в курії та біля курії, а не людей жадних матеріального зиску й пустої кар'єри, експериментаторів на українських священниках та пропаторів політичного москвофільства. Віруючий загаль Лемківщини хоче, щоб його ду-

ховні провідники рахувалися з його опінією, прислухувалися до неї і не ображували її.

Отже не перенесення курійного осідку до Синока не найголовніше, актуальне завдання апост. адміністрації, але передовсім стро-го, на моральних принципах та на католицьких церковних праці, — а не на критеріях партійного москвофільського ключа — оперта справедливості і безсторонності в управі всіми церковними справами й українським духовенством Лемківщини. Далі: на Лемківщині потрібна щира, ідейна, ретна й жертвенна праця в курії та поза нею, котру можуть виконати, як сайд, тільки ідейні й жертвенні, українсько-католицькі священники, а не скомпромітовані епігоши замиряючого москвофільського руху. І тому новий апост. адміністратор вряте зробив би, коли б звернувся на живих силах народу, ніж на тих-ж імпортованих зі Львова москвофільско-прибічниках, як ославлений п. Ц. над „утратою“ його авлака „Руський Голос“!

Коли апост. адміністратор не братиме під увагу тих коначий, життєвих постулатів Лемківщини, то хоч би нещасно апост. адміністрацію перенесено не то до Синока, але навіть і на місяць (для більшої вигоди: готелів, ресторанів і покою) — то все те скінчиться остаточно фіаском і компромітацією не тільки апост. адміністрації, але й престижу греко-католицької ерархії. І вижде лише з цього користь для більшевизації або латвізації краю. (Діло, ч. 250).

— 0 —

Листопадові роковини.

Осіння неділя 1. листопада 1936. — неділя, що в сірій, сповитий холодною мрякою сумовитий деннорозпала в серцях українців радісній спомини Великого Дня. Спомини, що тей на світланому екраї мигнули перед очима у такій самій осінній ранок... Ранок, що в ньому дука руки українського воляка дивинули розгоновне колозо цієї історії, щоб трутуні його заворотились гомом уперд.

І хоч довгих вісімнадцять літ, довгих, як вічність, важких як горе і буденно-сірих, як ті сірі осінні літ, проминуло від листопада 1918 року — наметь про них не агаса, як не згасне сонце.

Всі ті, що брали участь у світ-

куванні Листопадових Роковин, відчували це в щедло у кожній приспіненій живичку свого серця, що хвилювалось на могутній спомин про Тих, що хоч уже від нас відійшли, Невмиручу Надію і Віру як ановит нам залишили.

З приводу всеявроднього 1. листопадового свята у Львові відібрали Варвеса. Кир Іван Бучко в клядеральному хрваті св. Юра архієрейську Службу Богу в окруженні дьяконів та численної асисті. Святочну проповідь виголосив о. пралаг Куніцький. Церква була вишнена ширет. Почесні місця займали представники українських центральних установ, генерал Мирон Тарнавський і бувші члени у-

ряду Західньої Української Народньої Республіки.

Як довідуємося з українських часописів — Великі Листопадові Роковини святкували всі міста, де живуть українці.

ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД У КРАКОВІ

Річницю Великого дня відсвяткував Краків Панахидою за Погмлаж Героїв. Панахиду відіправив о. Павло Хруц. По панахиді в салі місцевой філії Просвіти відбулася Святочна Академія з рефератом Лаврчка Томи, відомого „Великого Дня“ — Р. Купчинського, декламцією Богдана Урмиза: вибрани сонети Краківця. Музеський хор співав „Ми йдемо в біт“. Сала була переповнена місцевим громадянством. Академію закінчено Національним Гимном.

Хто спомагає комуну.

У Польщі є чотири головні причини, що спричинюють зріст безробітства й і парі з ним комуну. Перша причина — це жиди, які найбільше поширюють безробітство і деморалізацію; всі огадли, безсоромні та протихристиянські явища, брошури, картини і т. д. виключно жидівського походження й видання. З цего ясно треба якнайбільше боротися й уникати всего, що жидівське.

Друга причина це безробітні молоді, яка слухає ворожих відшестів жидівських пророків, що П обшюють рай на землі (подібний гві у більшевії, де міліони людей гине з голоду — прим. складлив).

Третя причина й розкладова сила, то різні партії як соціялісти, радикали, тісно споріднені та зв'язані з комуністами, бо вони теж нападають на священників, Церкву й єдність народу — їхня робота: ловити рибу в музній воді.

Остання причина це кілька-міліонова армія тих, що не мають ніякої власності. Тому саме між ними хитрі жиди, використовуючи дуже скрутне положення, викликає невисадок тяжкої ситової хрпан, поширюють ворожі клевети, щоб підпалити світ і побудувати царство дьявола на землі.

— 0 —

Всі письма й листи адресуйте „Наш Лемко“ Львів, Візирничч 2.

Український Музей в Америці.

В американському місті Стем-Форд, Ко., де живе багато наших земляків, відчинила недавно Український Музей. Музеєм називаємо доми, де зберігається наша старовина, пам'яткові цінні образи, одяги, книжки, зброя, посуд та інші вартівні речі, що зв'язані з українським національним життям.

У старому краю маємо такий музей „Лемківщина“ в Сяноці, великий Національний Музей у Львові, при вул. Мохняцького 12, Музей Богословської Академії при вул. Коперника 36, та дуже цінний Музей Наукового Т-ва імені Шевченка, при вулиці Чарнецького 24, у Львові. Маємо також українські музеї в других містах, як Самбір,

Бережани, Перемішль і т. д., але основи Українського Музею в Америці треба привнати, зокрема ще й тому, що в цьому музеї будуть зберігатися всі пам'ятки з емігрантського життя українців, у першу чергу наших Земляків України з Лемківщини, що перші створили велику українську організацію на вільній землі Вашингтона. Починаючи основи музею дав Впр. о. Чапельський, бувший наш катехит у Сяноці. Адреса музею: Ukrainian Museum and Library, Glenbrook Road, Stamford, Conn. U. S. A. Там прокламо всіх вислати пам'яткові речі, зникли з поспеннями і підписом і т. д.

Важне для втікачів від війська.

Всім нашим людям, що втекли від війська в Польщі і скриваються в краю, або перебувають за границею, треба пригадати, що можуть користати з амністійного закону, який згодився до дня 3 січня 1937 р. у привадедних старостах, магістратах або повітових командах. Проти кого є вже донесення за дезертирство, той може згодитися також у привадедній вій-

ськової прокуратурі. В тій план треба прийти до краю, бо згодившись в польських консуляти за границею не вистарчає до того, щоб одержати амністію.

Тому всі, що мають рідню та хотіли б колисьбудь бачитися з нею, а не можуть вернути в рідні сторони — повинні скористати з амністійного закону та особисто зголоситися у відповідному уряді.

Франц Ковальський.

Від Сянока по Динів.

(Мандрівка півн.-східними межами Лемківщини).

Щоб не відбитися далеко, перепланимо промом Сян та озираємося в Добрий Шляхотський. Це старе село, освоєне в 1402 р. Польський король Володислав Ягайло надав у цьому році за якісь заслуги трьом братам із Уюнока: Іванові, Дмитрові та Ванькові поле зване „добра“ wraz із численними привілеями. За надане поле та привілеї мали вони наказане сплатити в три коні на кожну вішню, чи потребу корова.

Мешканці Доброї, що пізніше прибрали привілеї Добрянських, це вже в XV столітті особливий стан населення. Стоять вони посередній між „сметем“ і „шляхотцем“, не є нічим піддані, сидять на батьківських наділах землі, розпоряджують ними довільно. У 1467 р. купує сяншанці міщани Іван Кочан одну третю Доброї за 50 гривень. На годівні часи це великий гріш. Поселенці Доброї були українці й до цієї пори вдержалися при вірі та народності батьків. На 1700 українців в селі не більше 150 зайшлих латинників. Проте школа там — утравчівська. Українці мають свої установи „Самопоміч“ та „Українській Народний Дім“. Є в селі також клас Стефанка.

Що нового в політиці.

В Еспанії залізний перестень повстанчих військ довкола Мадриду затисається, повстанці бомбардують місто вже з гармат. Сонети прислали червоном 40 танків і 100 літаків, оборону столиці кермує більшовицький генерал Горев, що боронив Царицна.

Більшевики ще донедавна безлічно заперечували перед усім світом, що вони не маючать пальців в еспанській справі! — тепер уже з цим не кривяться. Вони посилають там багато зброї та муніції, українські чорноморські пристани Миколайів й Одеса — аабаркадановані тими транспортами.

Знову єтійний союз Німеччини з Італією затривожив найбільше більшовицькі; преса більшовицька аж захлистається від люті, що цей союз — довершене діло.

У Польщі дальше ведуть боротьбу з жидівською спекуляцією; у зв'язку з тим кілька тисяч жидівкупці покварно гриннами.

Присилайте належність за книжки і передплату!

Надних собі привілеї пильнували мешканці Доброї. У кожного польського короля вили коні постовти за їх потвердження, і так потвердив ці привілеї король Жигмонт Август, потім Януу Володислав IV. у 1634 р. В Доброї існує ще досі цікава пам'ятка нашого давнього будівництва. Це стара дзвіниця у виді оборонної вежі.

За горою Магорою (507 м. понад подем моря) розложилася Добра Рустицька, що влостиво творить одну цілість з Доброю шляхотською. Але тому, що вона постала значно пізніше від Доброї шляхотської та ще тому, що в ній поселили євдеї, що не мали привілеїв, а навпаки жусли платити чинші, а потім ще виробляли паншину, і звали її рустицькою (вбн по нашому: хлопської).

Достяг можливою дорогою доїжджасмо до Улюча. Це повір Сеніська, Володзк та Павлюкою може найвідоміше село в березівському повіті. Числять майже 1200 українців, 160 латинників та аж 180 жидів. Цим останнім значнае бути трохи круто в селі, особливо з того часу, коли в селі почала свою діяльність наша кооператива „Сдійсть“. Почалася ріжні скарги та доноси, наші люди пересиділись і по трояхх і в Березі, але робота робиться, жидом починає бути тісно в селі. Дуже гарно розвивається читальня „Просвітня“. У Світничі відомий по своїх виступів прагнатори ведення, здійснюваний хор під орудою Романа Солтківска, синя місцевого пароха. У селі велика солдарність, велике зрозуміння національної справи та честі.

Читальня загрожує публичній безпеці.

В селі Межироді коло Сьмюка заснували селини читальню „Просвіти“, яка дуже добре розвивалася. Це не подобалося сьмюцьким москвофілам і вони так дого ходили до цього села та підбуривали своїх прихильників в чит. Качковського, аж вони напали вночі в знім 1934 р. на хату селинина в якого приміщувалась читальня „Просвіти“ і побити його тяжко разом з дружиною. Після того поліція зробила донос до сьмюцького староства й воно покарало ще нападеного, бо в стрілі хати знайшла поліція хрест. Зате вшомість напад поліція не зирала. Після того новітньо розважало чит. „Просвіти“ в Межироді, а міністерство вн. спр. затверділо що постановою. В мотивах свого рішення міністерство вн. спр. подало, що 1) до чи-

тальні приходила шкільна молодь і 2) що читальню опанували особи, які викликували фермент між мешканцями Межироду, що мають різні політичні й національні переконання. Тому шкільному наворотам дійшло до бібкы між населенням і до нападі на спокійних громадян. У таких умовах даліше існування читальні загрозувало безпеці, спокоєві й публічному ладові.

Останк москвофіли досягнули свою ціль і нині в Межироді читальню Качковського не має вже конкурента. Читальню „Просвіти“ створюла там така сама доля, як багато інших читальнь „Просвіти“ на Лемківщині: їх влада позамікала, бо вони новітні для „дегіональної політики“ на Лемківщині.

—0—

З українського життя в Кракові.

Дня 25. X. н. р. відбувся в селі „Просвіти“ П. Загальні Збори Самопомісної Секції Робітників і Ремісників у Кракові. Секція гуртує українських робітників і робітниць, що їх доли кинула шукати хліба на еміграції. Мимо короткого існування, бо ледя півтора ро-

ку, Секція може похвалитися великими надбаннями, коли звяжати який не зроблений організаційно матеріал існуванн в Кракові між ремісництвом ще тому рік. Секція мала цього року 97 членів. Управа улаштувала для членів бухгалтерські курси, що їх він студ. Матчи-

ЦЕНТРОСОЮЗ

Львів, ул. Зіморевича ч. 20/22.
 прудас мала власного виробу до пра-
 на й в нити з заплах. мило толетове
 (троский форми). мило до голених
 нитки з власної називають. — Запи-
 мється експортот: ащ, бевоніа, ба-
 сової загрожує. Має на складі: шуга,
 погні, насіння, господарські машини
 і прилади. — Всі українські коопера-
 тивки на Лемківщині робить законні-
 тильні в „Центросоюзі“, Львів, Зімо-
 ровича ч. 20/22.

шині і Лаба. Улаштувано тем 5 шир-
 ших сходни, на яких самі робітни-
 ки лекцияували і читали реферати,
 кольпоротно газети, улаштувано
 курс танца, перепроважено акцію
 оцідности, якою займався п. радн.
 Пакльн. Акція ця ослабла по ви-
 паді п. Пацкани з Кракова Новоли-
 браний голова Секції п. Голей Юр-
 ко дав заповору, що працю в Сек-
 ції буде ще кращою, бо миме ре-
 лекцій праці дотеперішньої Управи
 завдання Секції ще не всі здійсче-
 ні, а деякі ще не початі.

В дискусії забирали голос тех
 студенти, що прарекли своєю почв-
 Секції, але на загал студентів було
 мало. Збори закінчено Національ-
 ним Гимном.

Кали два роки тому влада ввештувала була на
 жидівські доноси декого з тамошніх молодих їде-
 йних громадян (до речі кажучи, їх по слаїсті попу-
 сцкали на волю, а слаїство припинили), молодь із
 цілого села широ підпомагала в праві багатьох при-
 арештованих, щоб хазйства не потерпіли.

Уночі (в актах стрічало теж назву Уночі, або
 Юліно), стара осела, що своїми початками сягає
 старо-українських княжих часів, із пінішних часів
 задержалася в Уночі стара церква, побудована в
 1510 р. Вона для нас така цінна пам'ятка, що не
 може здержатися, щоб не сказати про неї хочби
 кілька слів.

Сама церква збудована з грубого дерев'я (бу-
 ла крита гонтами, а від 1906 року бляхом) з од-
 ною вежою посередній й двома хрестами, один над
 входом, другий над престолом. Шля церква, з ви-
 шком престольної, оперезана на бойківський лад
 підданством. Церква ділиться власиво на дві ча-
 стині, перша від входових дверей, 5 м. задовжки та
 5 і пів м. ширини, має стело нежчу; друга задовж-
 ки 7 і пів м., 9 і пів м. ширини, має склепіння ба-
 жеве з хорами. Престольна частина 4 і пів м. дов-
 га, 6 і пів м. широка, творить неправильний шести-
 кутник. Захристії в церкві немає, є тільки по обох
 боках головного престолу заглиблення 2 м. довге
 й широке, що творять нечале дві захристії.

В церкві бачимо три престолі: головний і два
 бічні, але це престолі нові. Головний престол по-

ставили в 1906 році. Старий зате іконостас: напис
 на йому свідчить, що поставили його в 1682, або
 1683 році. Посередній іконостас царські врата,
 широкі 1 м. та високі 2 м. На них намальовано 4
 евангелістів та образ Благовіщення й Вознесіння,
 на правому боці образ Христа, а на лівому Матері
 Божої. По правому боці діючиських дверей є хра-
 мовий образ Вознесіння, а по лівому боці Собор св.
 Івана Хрестителя. Над ними образами видно по
 правому боці образи з подіями з Нового Загіву, та
 над ними 12 апостолів. Іконостас і церкву малював
 Степан Дзегалевич, підпис його видно на іконостасі
 по лівому боці образів. Побіч цього підпису є ще
 нечиткий підпис „М. Винник“ (або шось подібне).
 Над бочинами престолови видно образи, що похо-
 дять мабуть ще до старшого іконостасу. Всі образи
 малювали на дереві, олівиними фарбами, а один із
 них, що представляє св. Йосифа з Ісусом, має ще й
 деревляні руки. Церковня, хоч мала, побудована на
 високому горбку, що звється Дубинк, робить дуже
 гарне й миле вражіння, а старі дерева довкола неї
 свідчать про її довший вік. Але це не була перша
 церква в Уночі. Перша згадка про церкву в Уночі
 пов'язється з 1443 р., а священиками при ній
 були Яцько та Іван. Церковня з 1510 р. — це стара
 поваскільська церква. При ній був монастир, що
 його скасував австрійський цар Йосип II. Із від-
 писів різних привілеїв, що захоувалися в Уночі,
 видно, що монастир та церква служили за охорону
 населенню в часі татарських нападів, бо в цих

Боротьба з неграмотністю на Лемківщині.

Над стрімким берегом безіменного, гірського потічка, що впадається до ріки Вислока, розтабоване невеличке лемківське село Завої. Тихе, між гори заховане село, віддалене від повітового міста Сянік 40 км та від залізничі 20 км.

Про його минулину небагато скажемо; хіба стійка, що в селі ще від його основи не було школи. Тамошні господарі Галі, Земляни, Машецькі, Медзкі, Поповичі, Рогачі, Смолеї, Шклябіки, Югаси, Ярецькі жили спокридані життям; нікому теж і не снилося про якусь книжку, або науку. — Боже святий — орати, сіяти не така велика штука, щоб як у книжках за нею шукати; кожний у горах знає орати, ще малим погоничем ці штуки навчився. І країну на класочок вилете, й хату сам побудує, ба й ліс викорчує, та ще й худібку догляне. У горах люди приходять на світ з таланом. А треба на Різдало купити свінчу, або фарбуку до писавок, до Рименова кожний знає дорогу стежками. Прийде лист з Америки, або з німьска — Андрій Медзкік або Петро Галь перечитає та віднесе. Мозитву („пацір“) старенька бабуця з пам'яті навчав своїх діточок; пісні при роботі почесні, усі співать, ще на своїх христинках наслухася їх доволі — ціле Боже літо

— й зимою при жорнях, або прядки переспівали б не знати які пісні впродовж довженської зими.

Правда, далеко ще до світової війни заходило кілька завічаних до старонького дякоучителя в Тарпанівці, Миколи Хомяка, один надійт з них Іван Ярецький став священником, інші виїхали за хлібом до Америки, але це не мало більшого значіння, бо до Америки кожний міг їхати, коби лише здоровий, — та що неграмотний — кому це шкідить?

Над цим самим берегом, у низькій хатині проживав малий Дмитруш Смолеї.

— Годі, браття, не будемо дальше так загнати, що з нас сусіди насміаються та прозивають. Я вже сам абукку скаладаю. Будемо разом.

І так почалася тиха, мозольна праця; але яка влучна. Вже в 1931 році кинуть у селі. До Дмитрушевої хати вечірама сходяться молоді. Рахунку не вчать, бо рахунку сам приходять, лише писати й читати. Охотників щораз більше. Скоро не буде між молоддю в Завоїжні ані одного неграмотного. На вчіння ведеться дев'ятковою системою; один другого адова навчає.

Водивчас старші гадає раду вградити: свою школу побудуємо. Дерево й майстрів маємо своїх, на-

значимо ще збірку, дещо брати за океаном допоможуть і наша школа стане побіч церкви на горбочку. Ще цієї осені. Так було в 1932 році. Але шкільна влада в Сяноці не ухвалила шкільного будинку як відповідного для приміщення шкільної дитини та окремо для вчителя.

Завічаний щораз їздить до Сянока, але вже зі старим про різношкільного учителя у Файі Р. Ш. в Сяноці. Однак теж безуспішно, бо Файі немає відповідних фондів.

Не лишається нічо інше, як лише поширити й піднести шкільний будинок. Біля школи гарчкова праця, хоч у волі живна, бо комісія приїде.

Дійсно приїхала та знову наказала будинок цілковито переробити. — Га, треба, немає ради. Завічаний продають школу, розбирають аж до фундаментів і на основі відрізаного пляну росте, як здоровий гриб на дощ, великий, просторий, повний сонця шк. будинок.

Стрінете сьогодні кого зі Завоїжні, радо буде Вам оповідати — три рази ми будували й бурили школу, але врешті добились свого. Не буде наша дитина без очей погнати. Бо й Дмитруж нинію (батько) пропав пропав десь в Америці тому, що не мав відчинених очей і без языка пішов за кращим хлібом... Та хоч досі ще немає учителя, але наука йде.

Юліан Тарпанюк.

привієхх згадується про те, що манастирені наддається нові землі за те, що враз ворожого нападу мешканці Улюча мотгтвуть схоронитися в манастирі.

Бали на якогьсь святі, чи торжестві співонте наш національний гимн „Ще не амерла Україно“, яка леже нагіть і на думки не приїде, що зельодію під цей гимн вложки вложкеий уроженець, наш сьвятий коволяктор о. МИХАЙЛО ВЕРБИЦЬКИЙ. Той самий, що написав язукку (хитату) під Шевченковий „Лавоні“, уступки до Служби Божої на мімоній гор та мужеський гор, та багато-багато музичних творів. Колісь славилися широкю во всім Галичині його співогри „Лідівриям“ та „Сльзьскі влекіотокати“, Лемківцям, а з нею Улюч, жолжуть бути горді, що бали Україні першого національного галицько-українського коволятора в XIX ст., бо Гербіцький уродився в 1813 р. (вомер в Улючал, в Дворіаціні).

Іще одна цікава та характеристична річ: в Улючі немає сліду старих вощнок. Є тільки новітні, принесені до села до сходу. Зате є там спокридані виріб коронки — прирас жіночого одягу, а їх зразки найдете в сьвєцькому музеї „Лемківщина“.

(Далі буде).

Церква в Теретіві.

Культурний рух нашого села.

НА СТИЩІ.

Селиська, невеличке село над Сном, 8 км. віддалене від Дновою. Населення Селиськ ще з початком 19. століття в більшості українське, але вже впродовж 19. ст. селяни спольонізувалися. Так, що коли, близько 40 літ тому, прийшов до Селиськ новий парох о. Теодор Савойка, в селі ніхто вже по українськи не говорив і не було навіть з ким братися до праці. Цей став, що в нім тоді бував Селиський найліше схарактеризує подія, що, коли новий парох в якийсь час по своїмому приїзді хотів оснувати касу Стефанка, то на основні збори майже ніхто не прийшов і щоб мати вимагати законом число членів, мусів „позичити“ собі їх аж з Володка, де потрафив вже людей де що освідомити.

Але й в Селиськах свідомість почала поволі підноситися. В 1906 році засновано читальню Провісвіт, що містилася в хаті селянина Михайла Сича, а лецо пізніше пригнучено до будови Народнього Дому.

Праця о. Савойки не подобалась ворожим чинникам і в памітнім 1914 році він опинився разом з двома синами в Татергоф, а в селі почелась агітація за переходом на латинство.

Перервану війною працю відновлено по війні. Заложено кооперативу й відновлено чит. Провісвіт (1925 р.) але на село прийшла лваз селпроблему, а з цим і розбиття її боротьба за впливи в читальні й кооперативі. Смерть Хвильового, Скрипника й Стрпоского не пройшла й в нас без сліду і ніякі національні сили в селі сконцентровані; селпроблем сильно захитані моаичить. Це дало можливість підсліяти працю в кооперативі та ще більше в читальні. Прибуло багато нових членів, так, що дотеперішня читальняна домішка показувалась загнією й на ширших сходинах членів рішено добудувати до Нар. Дому ще одну кімнату. Працю розпочато ще на весну 1933 р. і кімната стала б вже давно, якби не перепони зо сторони чужих. Справа була кілька разів аж у воєнісвіт, приїздили комісії з волости й зо староства, аж якіні, в липні цього року, коли мурів майже вже стояли, комісія, що приїхала з Березова, дала приказ дв-8 днів мур розібрати. Між українцями повстало велике

запекочення й нарікання, але парох о. Савойка як голова Будівельного Комітету поїхав негаймо до Львова й воєнісвітво не тільки, що казало старосту відкрити працю розпалити мур, але навіть провозило будову продовжати. Тепер саян майже готова.

В останніх роках праця в читальні досить оживлена; на 120 моклних 84 винсних в члені читальні. Але це завжди так було. Були часи, коли теперішній містоголома Володимир Бак ходив по селі й паганив членів до читальні, що воляні стояти на дорозі й гворити нісенітниці, амісь чогось доброго послухати в читальні.

До читальні приходять такі часосипи й журнали: Батьківщина, Провісвіт, Жіноча Доля, Жіноча Воля, Українська Бібліотека, Наш Препор. Крім цього приходять до села: Наш Лемко, Українські Вісті, Дзвіночок, Місionar і Народня Справа.

Відчувається в селі брак українки-інтелігентки, що могла б зайнятися справою серед жіноцтва. Зорганізовано впраді на весну 1934 р. „жіночу секцію“ при читальні й багато жінок тоді прислася в члені, але ця секція існує більше на папері й спеціальної праці, крім загально читальняної для жіноцтва ніхто не веде.

Через останні 3 роки йшла також змагання, щоб побільшити читальняну бібліотеку. Багато в цій справі помогли нам пп. Степчик, що зайнявся збіркою на що ціл серед наших братів-емігрантів в Америці. За зібрані в цей спосіб гроші закуплено біля двісті книжок, так, що читальняна бібліотека має тепер понад 420 книжок.

При читальні працює вже від кількох літ Аматорський Гурток, що дає вистави в своїому й в су-

сідніх селах. І треба признати, що аматори вже досить вироблені. А селіани Михайло Нагірній може сімло в режісерії й в характерно-важно заступити інтелігентів. В останніх часах відіграно вистави: „Чортеня“ й „Мати“.

Хор зорганізований також при читальні числять 16—20 осіб. Найгірше з тим, що дітчата, які найдуць зміяк і хлопці, що ожениються відпалають з хору, а допін до-росту малий, бо багато дітчат відпадає на службу до міст. Другою недостачою хору є часта зміна діррігентів. Від березня цього року провадить хор і аматорський гуторк п. Степчик Данило, першорядний діррігент і дуже здібний режісер.

До цих, що працювали на терені селиської читальні належить зачислити крім вище згаданих о. Савойки й Д. Степчика, — ще Р. Полівку й О. Сірко.

У Великопольній Війні тільки двох селіани, синів пароха брало участь; один з них згинув 1919 р. від Калінівка на Великій Україні й на його пмітку муровано в стіну місцевої церкви мармуроу табличку, перед якою кожного року ма празник Успішні Преса. Богородиці відправляється пахидуя.

Гідни зазначити є відродження української мови в селі. Ще перед кількома роками майже ціле село гворило по польськи. А тепер, доклавши від яких 4 років люди знову зораз більше гворять по українськи. Перед у цьому веле молоді, та й старі, що через ціле своє життя по польськи гворили, також мьяломлюються. До відродження української мови причинилася крім вічних мьялуківьяв провідників ще й українська юнакка, газета й українська пісня. Селіщани знають багато гарних пісень. І який хтось переїздив в невідю чер Селиська, то думавби, що це чисто українське село, бо молоді ходять у винсниках, а українська пісінг лунає як не в читальні, то дорогою молоді ідучи, гуртом співає.

Школа в Селиськах польська. Української мови вчать одну годину тижнево. Нічого не поміг і півбачит за українською млодо мьялуків. На терені школи також ідуть тивоти, бо в дітві коначно хочуть мьявити, що вони Русини а не Українці.

Мімо спротиву дітві і батьків перекручується часто україн-

Кооперативне Товариство

„РИЗНИЦЯ“

в Самборі

поручає свій багато засоблений склад всіх церковних предметів. Напрямляє старі фелони по віддешевшій ціні. Приймає замовлення на іконостаси, престолы, проповідничі, золочення іконостасів та мьяловани церков по цінах найнижчих за повною гарантією.

ські імена на польській (пр. Олена на Гелена, Анісія на Анастасія).

І ця власне опрація вже наших лемківців, це ціла наша радість і надія, що вони колись ліпше як ми зуміють постояти за своє.

І взагалі настання поляків до українців є в Селянськах дуже вороже. Всюди й у всім хочуть нам перешкодити й дуже тишаться з наших невдач. Якразним доказом цього було хочби те, що коли комісія з Березова дала приказ до 3 днів розібрати мур, то поляки цим дуже тишилися і цілими громадами ходили по дорозі й сміялися на голос. Цього року на весну й вони авчали будувати свій дім людний, а що був це власне час, коли нам знова заборонили продовжати будову, то вони розпочали агітацію за цим, щоб будувати райони, кажучи: вам там не буде вільно. Так само була агітація за тим, щоб українці не організували особного дитячого садка, як це робили до цього часу, але щоб послали діти до польського, що його перший раз цього року поляки організували, адеться навмисне на те, щоб зашкодити українцям, бо як казали, нічого вас не буде коштувати. Натурально українці він на зерні: він на друге не згодився, бо знають вже з історії, що жадна же українсько-польська спілка, українцям на добре не вийшла.

Так представляється життя в Селянськах. Селянщині здають собі добре справу до своєїго положення, що вони — там, яка має спинити дальній хід польонізаційної фізії, що завжди вже цілкоміють сусіднє село Дуброву, де ще в першій половині 19. ст. була українська церква, а осталих 14 українських родин перейшло на латинство щойно в часі світової війни.

Селянщині! Ви мусяте своє задання сповнити. Щоб вже він оди українців не ардять рідних праворів і не пішов служити чужим богам.

Є й багато тіней в життю Селянщині. Одвою з них те, що в останніх часах селянська молодь заглядає шораз більше до церкви. Селянська молоді! Покинь горьку, бо з цього ані тоби ні народної немє добра, а навпаки велика шкода.

О. Сельський.

Лемківські настрої, або що село думає.

Наш оди дуже добрий знайомий пише нам, що перед кількома тижнями бував аж у Самдеччині та перейшов майже всі українські села тамошнього повіту, щоб вичночі переконалися лемківській дійсності.

— Бувало — пише він — айдю до хати, подороваюсь з господарем і кдаю, що втомиленй дорогою, відпочиваю. Вмікчасі вмімаю польськаний часопіс і переглядаю, що цікавого в світі.

У деяких хатах — навмисне прокидаюсь чужим.

— А што там чути в світі? — питає господар. Чи теж буде скоро війна?

— Хочете війни?

— Хочу, не хочу, але оно шостак ой буде, бо то не перед добрим ся діє. Юж не лем на землі, але й на небі знаки не на добре казують — каже гада.

По хвиліні ховаю сусідську газету й тгую криницьку та знову читаю. Гада, зацікавлений питає, чи я знаю по руськи читати.

— Повертаюсь між усних лю-

дей, то придується все знати, — відповідаю йому й питаю, що то за газета.

— Е, каже — то ніч не варг, то така газета, што за дармо приходить.

В часі балачки вчується мені з запалу рідинй часопіс. Гада стає це більше зацікавлений і пригланується часопісній, поєддає: Українську газету, то хоц варг, то почитати — а відтак — а чи тиж буде тотя Україна?

— Хотіли б Ви Україну — питаю його поволано.

— Е, не тгяжіте мя за язык, бо-м хотів правду аречти — але бо то не перед добрим ся діє...

По короткїм відпочинку лишаво українську газету господареві та сам маюдаю дальше.

— Ага дїждяте — паночку, а коли то буде зас так, як то неданісіцько буде зо Львови било — бо маю двоє синів, як смерка! — шкода, якби ся инач арели?! Може даж дасте знати, щоб знов не було за дармо...

Ярема.

ХТО ШЕ НЕ МАЄ ЛЮБСТОВАНОЇ ІСТОРІЇ ЛЕМКІВЩИНИ І УКРАЇНСЬКОГО ВЕСІЛЛЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ — ПОВИНЕН НЕГАЙНО ЗАМОВИТИ, БО НАКЛАД ЖЕ НА ВІЩЕРІНІ.

Замовлення слати: Адміністрація „Наш Лемко“, Львів, Зіморовича 2.

Еміграція до Бразилії

З Бразилії наділаєся шораз більше т. зв. хамад, це є віз-аквізис, що їх присилають своєю для емігрантів - рішників. Еміграційний Синдикат арверта увагу, що такі завізання присилають в значній мірі до осіб, які живуть у міських середовищах, а це суперечить виразному примисові, який каже: Бразилійським властям треба дати докази, що емігрант займається справді рішництвом. Посідачі хамад, що не займаються поарді рішництвом, задержують часто портови власти. Бразилійські власти арзарили, щоб усіх емігрантів, які прибувають до Бразилії з рішничими завізаннями, передавати в руки спеціальних конвоєнтів, які відставають їх до місця праці. Згідно з бразилійським правом емігранта, який не буде виконувати надолженых на нього обовязків і покине місце праці, можуть відставати до краю, звідки він прибув.

ЛИСТУВАННЯ.

ВП. Ярема: не одержали, просилайте багату, але короткїм кошиком, дуже радо помислю: але до кожного числа Гарвал.

ВП. Петро Банковський, Амерга: календар вислаю. Передлата арзачена по кінеш 1937 р. Сердечні подороваєня з Рідних Сторін.

ВП. Василь Вархола з Абрамової: одержали від Сестри Анастасії Бароа з Нью-Йорку перладу по кінеш червня 1938 р. Сердечний привіт.

ВП. Осені 3-а, Зар.—а. Пал: № XII, 1935 р. одержали мн черев Н. Пратор 1.50 ал. на рік року — I. VIII п. р. 2 ал. на Весілля — з чого лишавося на перда. 1.35 ал. з I. XI. знову 2 ал. Отже арзачена по 5 X. 1937 р. Привіт.

РІЗДВО НЕ ЗА ГОРАМИ!

Тому зимавайте такі книжечки Юри Шаруєвска: 1) Верте „Три книж в Воділеві“ (книж Володимир, гетьман Мазепа в отриманні Пеллору та інші особні), ціна 60 гр. — 2) Весілля Верги (книж в міську) — ціна 40 гр. — 3) Верте „Горці з Инділеві“ — ціна 40 гр. — 4) Найновіший Колядак, з старими й новими колядами, з веселими колядами Івана Сорочинського і дитичими колядами, ціна 80 гр. — Книжкі арзачаються по отриманні надолженности. Хто зимаває відразу 5 книжечок (і просилає надолженности), дістає 6-ту даром. Адреса: Юри Шаруєвска, Львів, ул. Гетьмана 18, (перекладаю, або чеком ч. к. 505944).